

Kurzus kódja(i): BMA-FLMD16-212.49

Kurzus címe: Felnővekedéstörténetek a magyar új hullámban

Tanár neve: Milojev-Ferkó Zsanett

Kurzus időpontja, helye: Péntek 14:15-15:45, -137-es terem

Kurzus típusa: Szeminárium

Kurzus leírása: A kurzuson a magyar új hullámban megjelent felnővekedéstörténetek elterjedésének okairól, filmtörténeti és elméleti kontextusáról, jellemzőiről lesz szó. A fiatalok felnőtté válásának legfontosabb tematikus jellemzői mentén vizsgáljuk meg a hatvanas évek filmkorpuszát, emellett minden vonatkozó témát lehetőség szerint eltérő generációba tartozó rendezők szerzői filmjein keresztül értelmezzük.

Kurzus teljesítésének követelményei: Minden órán rövid filmismereti teszt lesz a megnézendő filmekből! Minden hallgatónak kötelező megtartania egy prezentációt, melyet azután közös filmelemzés követ! A kurzus zárthelyi dolgozattal zárul.

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek tudás: tájékozódás a műfajok értelmezésében és a magyar filmtörténetben
képesség: a kulturális jelenségek és azok történeti beágyazottságának értelmezése
attitűd: történetileg és társadalmilag meghatározott kulturális jelenségek megértése és elfogadása

Kötelező / ajánlott filmek: Február 16. Óramegbeszélés
Február 23. **Bevezetés.** A magyar új hullám politika-, film- és stílustörténeti kontextusa. Generációs szemlélet. Fiatalok a Kádár-rendszerben. A felnővekedéstörténetek műfaji kérdései.
Március 1.: **Szembenézés a személyes múlttal:** Szabó István (1938): *Apa – egy hit naplója* (1966), Zolnay Pál (1928): *...hogyan szaladnak a fák!* (1967)
Ajánlott film: Gaál István (1933): *Keresztelő* (1967)
Március 8.: **Szembenézés a történelmi múlttal:** Sára Sándor (1933): *Feldobott kő* (1969), Jancsó Miklós (1921): *Így jöttem* (1965)
Ajánlott film: Herskó János (1926): *Párbeszéd* (1963)
Március 22.: **Munkafronton:** Simó Sándor (1934): *Szemüvegesek* (1969), Jancsó Miklós (1921): *Oldás és kötés* (1963)
Ajánlott film: Gaál István (1933): *Zöldár* (1965)
Április 5.: **Szerelm-alternatívák:** Szabó István (1938): *Szerelmesfilm* (1970), Bacsó Péter: *Szerelmes biciklisták* (1965)
Ajánlott film: Fazekas Lajos (1939): *Lássátok feleim!* (1967)
Április 12. **(Szub)kulturális kontextusok:** Kovács András (1925): *Extázis 7-től 10-ig* (1969), Mészáros Márta (1931): *Szép leányok, ne sírjatok!* (1970)
Ajánlott film: Banovich Tamás (1925): *Ezek a fiatalok* (1967)
Április 19.: **Nemzedéki konfliktus:** Szabó István (1938): *Álmodozások kora* (1965), Bacsó Péter (1928): *Nyár a hegyen* (1967)
Ajánlott film: Novák Márk (1935): *Szentjános fejevétele* (1966)
Április 26. **A halál mint sorseseemény:** Gaál István (1933): *Sodrásban* (1964), Bacsó Péter (1928): *Fejlövés* (1968)

Ajánlott film: Fehér Imre (1926): *Harlekin és szerelmese* (1967)
Május 3.: **Mentális és fizikai utazás:** Sándor Pál (1939): *Bohóc a falon* (1967), Herskó János (1926): *Szevasz, Vera!* (1967)
Ajánlott film: Mészáros Márta (1931): *Eltávozott nap* (1968)
Május 17. Zárthelyi dolgozat

Kötelező / ajánlott Általánosan a magyar filmtörténetre vonatkozó szövegek:

irodalom: Almási Miklós: Korszerű stílus – közéleti elkötelezettség. *Filmkultúra* (1965) no. 1. pp. 5–18.

Balogh Gyöngyi–Gyürey Vera–Honffy Pál: *A magyar játékfilm története a kezdetektől 1990-ig*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 2004. pp. 92–273.

Gelencsér Gábor: Oldások és kötések. Alkotói poétikák a hatvanas évek magyar filmművészetében. In: Gelencsér Gábor (ed.): *Az eredendő máshol. Magyar filmes szövegek*. Budapest: Gondolat Kiadó, 2014. pp. 32–45.

Gelencsér Gábor: Hagyomány, emlékezés, válság. Modernizmus és irodalom a hatvanas évek magyar filmművészetében.

<https://uj.apertura.hu/2013/tel/gelencser-hagyomany-emlekezes-valsag-modernizmus-es-irodalom-a-hatvanas-evек-magyar-filmmuveszeteben/>

Hermann Veronika: Ez történt Lellén. A Balaton retorikai alakzatai a Kádár-rendszer nemzedéki filmjeiben.

https://epa.oszk.hu/03000/03056/00077/pdf/EPA03056_mediakutato_2_020_3_49-58.pdf

Hirsch Tibor: *Generációképek a magyar filmben a hatvanas évektől a rendszerváltásig*. Kézirat.

Hirsch Tibor: Ifjúságkép a 60-as évek magyar filmjeiben - 1. rész.

https://filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=13825

Hirsch Tibor: Ifjúságkép a 60-as évek magyar filmjeiben - 2. rész.

https://filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=13882

Hirsch Tibor: Kádár-kori fiatalok. Kontroll alatt.

https://filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=11535

Kappanyos András: Az ellenkultúra domesztikálása: Táncdalfesztivál, 1966-1968. In: Ignác Ádám (szerk.): *Populáris zene és az államhatalom*. Budapest: Rózsavölgyi, 2017. pp. 54–71.

Létay Vera: „A mi nemzedékünk.” Tizenöt éve végeztek a filmfőiskola első diplomásai. *Filmkultúra* (1966) no. 1. pp. 40–58.

Milojev Zsanett: Ifjúkori modern önarcképek - a Bildung narratíva megjelenése a magyar újhullám filmjeiben.

https://dok.pte.hu/sites/dok.pte.hu/files/files/Kiadvanyok/IDK2021_Tanulmanykotet_tomorított.pdf pp. 576-589.

Morsányi Bernadett: Magyarország és egy ifjú nemzedék a hatvanas-hetvenes évek fordulóján. 2009. URL:

https://epika.web.elte.hu/doktor/publ_Morsanyi_B1.pdf

Schmidt, Matthew P.: *Coming of age in American Cinema. Modern youth film as genre*. Doctoral dissertation. University of Massachusetts, 2002.

<https://scholarworks.umass.edu/dissertations/AAI3056276/>

Varga Balázs: Párbeszédnek kora. A hatvanas évek magyar filmje. In: Rainer M. János (ed.): *A „hatvanas évek” Magyarországon*. Budapest: 56-os Intézet, 2004. pp. 427–446.

Varga Balázs: Tűréshatár. Filmtörténet és cenzúrapolitika a hatvanas években. In: Kisantal Tamás–Menyhért Anna (eds.): *Művészet és hatalom. A Kádár-korszak művészete*. Budapest: József Attila Kör-L'

Harmattan, 2005. pp. 116–138.

Vitányi Iván: Pályakezdőink valóságlátása. *Filmkultúra* (1969) no. 4. pp. 5–17.

A téma megértéséhez fontos egyéb szövegek:

Driscoll, Catherine: *Teen film: a critical introduction. (Film genres)*. Berg Publishers, 2011. pp.1-9, pp. 65-101.

Eörsi László: Ideológiai pragmatizmus és (Ön)cenzára. A három „T” kultúrpolitikája. *Világosság* 2008/11–12. 73–96.

<http://epa.oszk.hu/01200/01273/00051/pdf/20090513141719.pdf>

György Péter: *A hatalom képzelete. Állami kultúra és művészet 1957–1980 között*. Budapest: Magvető, 2014.

György Péter: *Kádár köpönyege*. Budapest: Magvető, 2005. pp.13–81.

Halász Gábor: *Az ifjúság nevelése és az oktatáspolitikai Magyarország a hatvanas évek elején - történeti politikai elemzés*.

http://halaszg.elte.hu/download/lfjusag_nevelese.htm

Horváth Sándor: *Kádár gyermekei. Ifjúsági lázadás a hatvanas években*. Budapest: Nyitott Könyvműhely, 2009. pp.10–18.

Kalmár Melinda: *Ennivaló és hozomány. A kora kádárizmus ideológiája*. Budapest: Magvető, 1998.

Majtényi György: *A Kádár kor társadalma*. MTA Doktori Értekezés, 2020.

Rainer M. János (ed.): *A „hatvanas évek” Magyarországon*. Budapest: 56-os Intézet, 2004.

Róbert Péter–Valuch Tibor: *Generációk a történelemben és a társadalomban*.

Politikatudományi Szemle 22 (2013) no. 4. pp. 116–139.
